
Ekonomie byrokracie

PVTEVS

4. 12. 2008, ESF-MU

Základní pojmy

- Byrokracií chápeme:
    - množina úřadů, které jsou odpovědné za státem zabezpečované služby (Jackson-Brown)
  - Sponzor
    - rozhoduje o velikosti rozpočtu úřadu
  - byrokrat
-

-
- Byrokracie podniková
    - byrokratický management
  - Vládní byrokracie

Úřad

- Nezisková organizace
  - Financování z pevných dotací
    - pravidelné příjmy, o velikosti rozhoduje sponzor
  - Složen z byrokratů
-

Weberův byrokrat

■ Ideální model

- Racionální jedinec
- Normativní pohled

■ Byrokracie

- určitý způsob organizace a fungování (veřejné) správy, resp. jejího personálního základu.
  - označení racionalizované techniky jejího fungování, organizace a řízení.
  - vyřizování úkolů podle objektivně stanovených pravidel, bez ohledu na konkrétní politické poměry.
-

Weberova byrokracie

- byrokratické organizaci vládnutí a spravování se připisuje několik charakteristických rysů:
    1. hierarchická struktura podřízenosti a delegování pravomocí odshora dolů
    2. rigidní vymezení funkčních míst a odpovědnosti
    3. rozhodování podle stálých, apriorně daných pravidel a procedur
    4. neúměrně vysoká náročnost na formální přesnost v detailech
-

-
- Realita dnes – Weber „administrativní eunuch“
  - Motivace chování jedince (tedy i byrokrata)
-

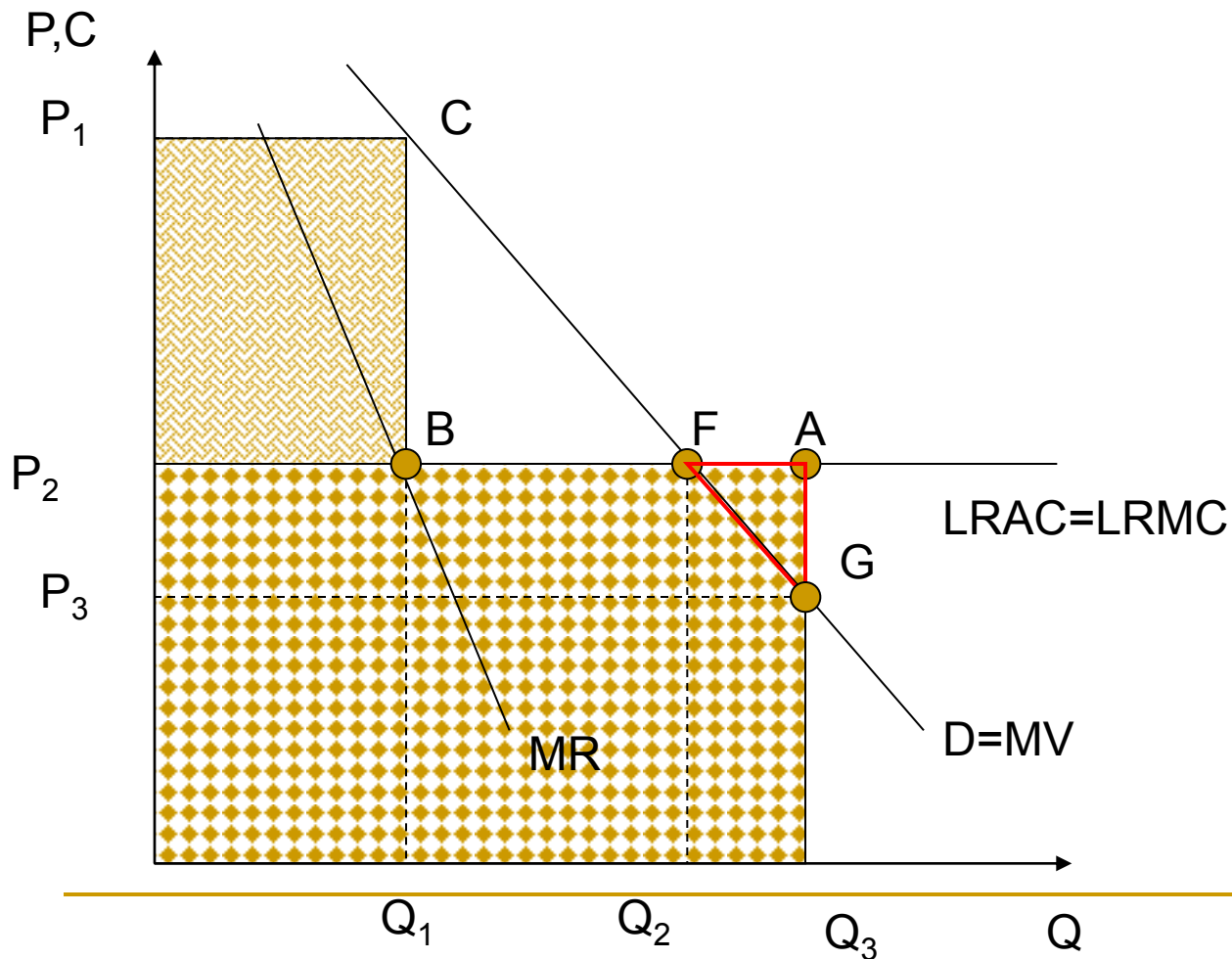
Srovnání monopolu, NGO, úřadu

■ Předpoklady:

- Pro všechny tři formy platí stejné ceny faktorů (stejně dlouhodobé průměrné náklady (LRAC))
  - D je poptávková funkce pro monopol a NGO, a jako poptávka voliče mediána (MV) pro úřad
  - Konstantní výnosy z rozsahu – tedy $LRAC=LRMC$
  - Byrokracie je závislá svým příjmem na objemu produkce (rozpočet přijímá od sponzora)
-

Srovnání monopolu, NGO, úřadu

Důsledky srovnání

- Rozhodnutí o velikosti rozpočtu (množství statku) je v rukou politiků
  - Míru (ne)informovanosti (informační asymetrie „pomáhá“ redukovat úřad
  - Politik minimalizující nebezpečí tlaku voličů z nedostatečné úrovně statku tenduje k udělení vyššího rozpočtu úřadu
-

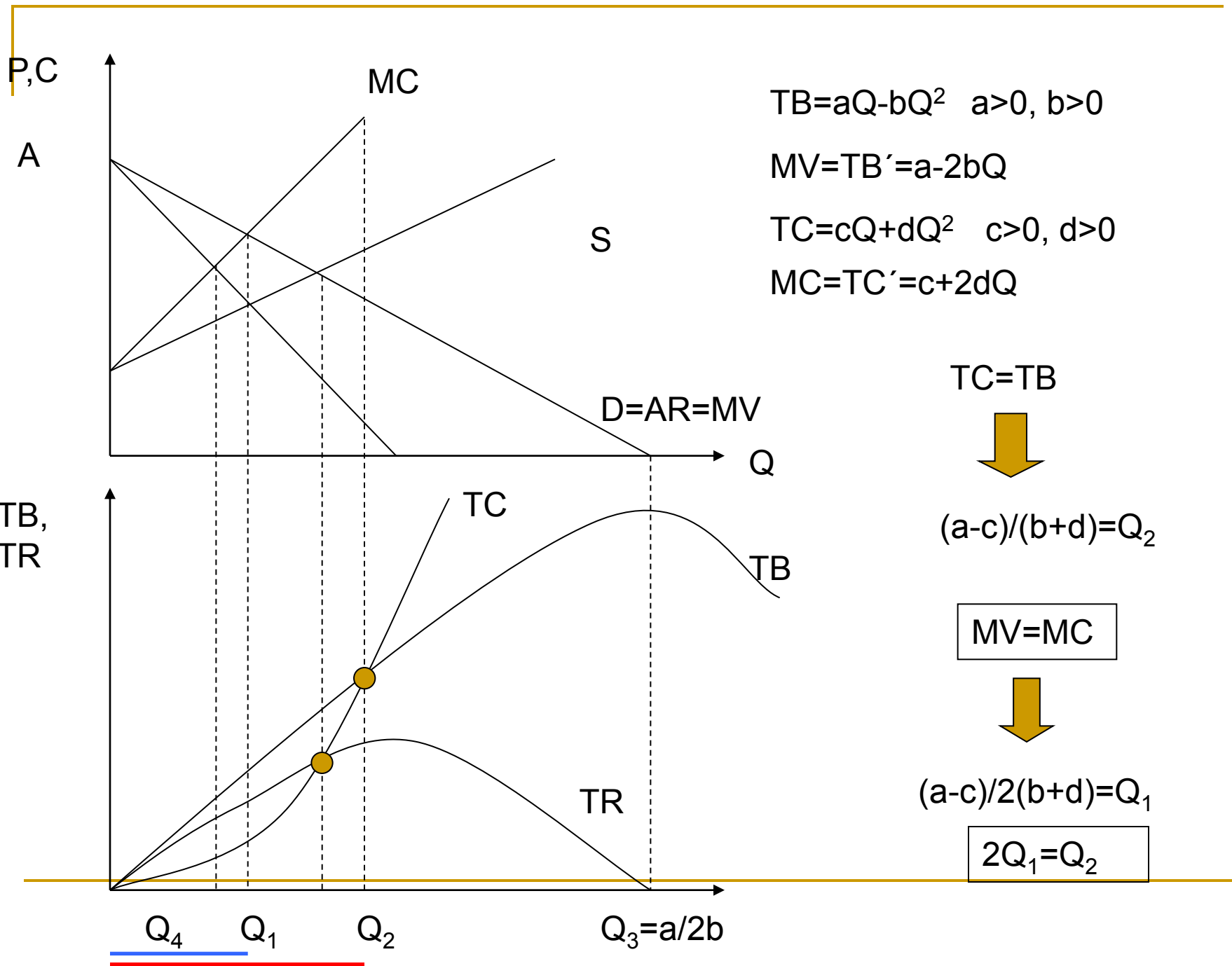
Niskanen

- Byrokrat je ekonomický subjekt – jako každý jiný – maximalizuje svůj užitek
  - $U = f(\text{plat, výhody a požitky, počet podřízených, reputace, status, velikost rozpočtu})$
-

Niskanenův model

- Neoklasické předpoklady
  - Řeší problematiku alokace
  - Předpokládá asymetrii informací
-

Argumenty

- Proti – (Jackson):
    - v UK nezávisí platy úředníků na velikosti rozpočtu
    - prof. Weigel: nepravděpodobnost vysoké míra asymetrie informací
-

Alternativní užitek byrokrata

- maximalizace „slack“ –
  - polštář, který umožní byrokratovi mírnit napětí uvnitř úřadu,
  - zvyšuje jeho moc
- minimalizace rizika -
  - riziko – bude odvolán, potrestán

Neefektivnost X

- (Liebenstein) X-inefficiency
    - Neefektivnost monopolních korporací
  - Plýtvání, přebyteční zaměstnanci, nízká produktivita (technická neefektivnost)
    - Složitost vztahů, špatná specifikace smluv a náplně práce, transakční náklady
-

